

विश्वकुटुंबाचा एक धागा - मराठी

“विद्यार्थ्यांना शिकवताना कधी तेच शिक्षकांचे गुरू बनतात. मी मराठीत एक वाक्य फळ्यावर लिहिले - नायगारा हा एक मोठा धबधबा आहे. आणि विचारात पडले, की धबधबा या मुलांनी पाहिला नाही. नदीसुद्धा पाहिली नाही. मग त्यांना त्या शब्दाचा अर्थ कसा सांगायचा? तेवढ्यात एक छोटा मुलगा म्हणाला, “सुनंदाभावशी, यू डोण्ट नो, नायगारा इज अ बिग फॉल” आणि मला कल्पना सुचली, की ज्या गोष्टी मुलांना माहीत आहेत, त्या प्रतिमा घेऊनच पुस्तक बनवावे. तेथील सृष्टी आणि निसर्ग यातून अक्षरओळख द्यावी. उदाहरणार्थ, ‘न’ नायगाराचा!’”

आपल्या आसपास असणारी अनेकजण खूप वेगळ्या पद्धतीने कार्य करत असतात, त्यांच्या क्षेत्रात त्यांची नाममुद्रा त्यांनी स्वतःच्या कर्तृत्वाने कोरलेली असते, तीही कुठल्या प्रसिद्धीच्या झोतापासून अलिप्त राहून. ते मग असतात स्वतःच्या परिघात. तशीच परदेशातही अनेक मंडळी आहेत. ती गेलेली आहेत शिक्षण, व्यवसाय, नोकरीच्या निमित्ताने. परंतु त्याच गोष्टीला जीवनाचे ध्येय मानलेले नाही. त्या परिघाच्या बाहेर जाऊन वेगवेगळी कार्यक्षेत्रे निवडली आहेत, काही हेतू, उद्दिष्टे, कर्तव्यभावना मनात ठेवून. ती आहेत मातृभाषा, मातृसंस्कृती, मातृसंस्कार, जे मराठी मातीने त्यांच्या मनात, काळजात रुजवलेले आहे, त्याचा ओघ, प्रवाह, नाळ तुटता कामा नये, पुढच्या पिढीतही ती अशीच अखंडित राहावी, यासाठी ते स्वतःला झोकून देऊन काम करत आहेत. खूप मंडळी आहेत, त्यांचा आपण शोध घ्यायला हवा, ती करत असलेल्या कार्याची ओळख

करून घ्यायला हवी. परंतु याबाबत आपण फारसे उत्सुक आहोत असे दिसत नाही. जे थोडेबहुत जाणीवपूर्वक असा शोध घेऊन या ताऱ्यांना आपल्यासमोर ठेवतात, त्यावेळी त्यांच्या तेजाची, रूपाची कल्पना साकार होते आणि आपण अचंबित होतो. मागे ग्रंथालीने ‘गर्जे मराठी’ ही पुस्तकमालिका प्रकाशित केली तेव्हा कळले की मराठीची पताका खांद्यावर घेऊन जगभर अभिमानाने दौडणारे मराठीवीर किती पराक्रमी आहेत. तसाच अनुभव पुन्हा आपणास अनुभवण्याची संधी देणारे पुस्तक ग्रंथालीने प्रकाशित केले आहे, त्याचे नाव आहे, ‘मराठी सातासमुद्रापार’.

‘मराठी सातासमुद्रापार’ या लेखसंग्रहास असलेल्या शीर्षकावरून त्याच्या अंतरंगाची कल्पना यावी. सातासमुद्रापार असलेले देश अटकेपार झेंडे रोवणाऱ्या मराठी माणसांनी आता पादाक्रान्त केलेले आहेत. अमेरिका, ऑस्ट्रेलिया, जर्मनी, इस्रायल, सिंगापूर ही नावे फक्त भूगोलाच्या मालकीची राहिलेली नाहीत. मराठी माणसांनी येथे त्यांच्या कर्तृत्वाचे अधिराज्य निर्माण केलेले आहे. त्यांच्या कार्यक्षेत्रात एक जिव्हाळ्याचा, आत्मीयतेचा विषय आहे मराठी भाषा. या भाषेविषयीची आस्था आणि तिचे जतनसंवर्धन करण्याची आत्मीक ओढ. बृहन्महाराष्ट्र मंडळ, अमेरिका, महाराष्ट्र मंडळ म्युनिक, बर्लिन मराठी मंडळ, मायमराठी-जर्मनी, मराठी असोसिएशन सिडनी इन्कॉर्पोरेटेड -ऑस्ट्रेलिया, महाराष्ट्र मंडळ-सिंगापूर, या संस्था, यांच्यामार्फत

ग्रंथपान

चांगदेव काळे

संपर्क : ९८६९२०७४०३

मराठी सातासमुद्रापार मेघना साने

मर्यादांचे पालन करावे लागते. त्यामुळे या लेखांना मर्यादा निश्चित आहे. परंतु त्यामुळे त्यांचा ललितपणा, प्रसन्न शैली आणि माहितीच्या पूर्णतेला कुठे बाधा आलेली नाही. प्रत्येक लेख स्वयंपूर्ण आणि तितकाच शैलीदार आहे. ‘दुकानात निरनिराळ्या साड्या पाहून हरखून जावं तसं मी या पुस्तकांच्या जगात, एकेक पुस्तकांचे मुखपृष्ठ पाहात मुग्ध झाले होते.’ ‘हनुमानाने आपली छाती उघडून रामाचे दर्शन द्यावे, त्याच भक्तिभावाने आपल्या हृदयात जपलेले मराठीचे प्रेम ही मंडळी सहजपणे दर्शवत होती.’ यासारखी सुंदर वाक्ये त्या लेखांवर साज चढवतात.

मराठी सातासमुद्रापार या लेखसंग्रहाच्या लेखिका मेघना साने या स्वतः मराठी भाषेच्या अभ्यासक, कवयित्री आणि गुणी अभिनेत्री आहेत. लेखन, संपादन, निवेदन, अभिनय, निर्माती, साहित्यिक चळवळ या सगळ्याच क्षेत्रावर त्यांची मोहर उमटलेली आहे. बारा पुस्तके त्यांची प्रकाशित झालेली असून, कोवळी उन्हे या कार्यक्रमाद्वारे त्यांचा कलाप्रवास सातासमुद्रापार पोहोचलेला आहे ऑडिओव्हिड्युअल शो, ऑडिओ सीडीची निर्मितीदेखील दखलप्राप्त ठरलेली आहे.

अनुराधा नेरुरकर यांची अभ्यासपूर्ण प्रस्तावना आणि सतीश भावसार यांचे आशयसंपन्न मुखपृष्ठ या पुस्तकात लाभलेले आहे.

मूल्य २०० रुपये सवलतीत १२० रुपये

एका मोठ्या काळाचे डॉक्युमेंटेशन

“अभिनय ही माझी पॅशन आहे. तिथल्या स्टुडिओमध्ये, सेटवर मी मोकळा असतो. वेगवेगळ्या व्यक्तिरेखा रंगवताना हरखून जातो. पहिल्या दिवशी रंगभूमीवर उभा राहिलो किंवा कॅमेऱ्यासमोर 'अॅक्शन' ऐकलं तेव्हा होती तीच निष्ठा आजही आहे. अभिनेत्याबरोबरच एक माणूस म्हणून अधिक प्रगल्भ झालोय. सुदैवानं माणूस म्हणून स्वभावानं बदललो नाही. आजूबाजूची अनेक माणसं बदलताना मी बघितली. मात्र वैभव आलं किंवा लोकप्रियता मिळाली म्हणून मी माझं यश कधी डोक्यात जाऊ दिलं नाही.”

कलावंतांनी त्यांची आत्मचरित्रे लिहिली पाहिजेत, विशेषतः रंगभूमीवरील अभिनेता म्हणून प्रत्येक व्यक्तिरेखेला दिलेला न्याय, त्यासाठी केलेला विचार आणि प्रयत्न हे अनुभव प्रत्येक व्यक्तिरेखेसोबत वेगवेगळे असतात. त्या अनुभवांत रंगभूमी, सहकलाकार, तंत्रज्ञ, प्रेक्षक यांचा समावेश असतो, त्यांच्याशी असलेले नाते एक अभिनेता म्हणून आणि एक माणूस म्हणूनही तितकेच महत्त्वाचे असते. एक आकृतिबंध असतो तो सगळा, तो तसाच्या तसा लिहून ठेवला तर त्याचे मोल एक दस्तऐवज म्हणून मलाच ठरते. भविष्यात येणाऱ्या कलावंत-रसिकासाठी आणि वर्तमानातील कलावंत-रसिकांसाठी तो ठेवा आहे, हे कलावंतांनी लक्षात घ्यावे, अशी आग्रहाची आणि कळकळीची जाहीर अपेक्षा एका समारंभात मधुकर तोरडमल यांनी व्यक्त केली होती. बराच काळ

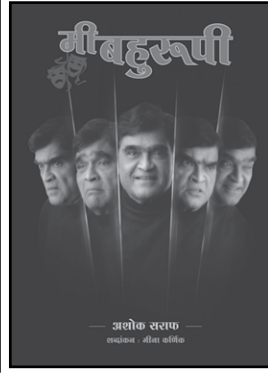
त्याला त्यावेळी कलावंतांची आत्मचरित्रे मोठ्या प्रमाणात प्रसिद्ध झालेली नव्हती, आजही त्यांचे प्रमाण बोटावर मोजावे इतकेच मर्यादित आहे. पण जी आली ती दर्जेदार, अनुभवसमृद्ध. त्यात आता समावेश झाला आहे 'मी बहुरूपी' या आत्मचरित्राचा. दर्जेदार आणि अनुभवसमृद्ध नाटक आणि सिनेमा काळानुसार बदलत गेले, त्या काळाचे साक्षीदार असलेले अशोक सराफ यांचे हे आत्मचरित्र आहे. मात्र ते स्वतः याकडे पाहतात ते आजवरच्या एका नटाच्या प्रवासातल्या आठवणी म्हणून, अनुभव म्हणून.

मराठी संगीत रंगभूमीपासून सुरु झालेला हा प्रवास, व्यावसायिक नाटक, मराठी-हिंदी सिनेमा, टीव्हीमालिका असा एकेक थांबा घेत अव्याहतपणे सुरु आहे. अथकपणे, अविश्रांतपणे यशाची शिखरे पादाक्रान्त करत. तरीही पायांनी जमिनीचे भान सुटू दिलेले नाही, भ्रामक कल्पनेच्या बेलगाम वाऱ्याला निश्चल मस्तकाचा भार वाहू दिला नाही. आपली सगळी नाती घट्ट विणीची आहेत, त्यांच्यासाठीच्या माणूसपणाचे धागे सैल होऊ दिले नाहीत. इतकेच नव्हे तर आपल्याला नट अजूनही दररोज नवनवे विचारांती प्रयोग करतो आहे, त्याची फुलणारी नव्हाळी कुठे खुडू दिलेली नाही, पंच्याहत्तरीत असूनही. अशा दिलखुलास, सदाबहार, सशक्त ताकदीच्या परिपक्व अभिनयाचा समृद्ध कलावंत आपण गेली सहा दशके पाहतो आहोत, अनुभवतो आणि त्यांच्या प्रत्येक भूमिकेचे मनापासून कौतुक करतो आहोत. मराठी मनावर अधिराज्य गाजवणारा हा कलावंत 'हम पाँच' सारख्या मालिका आणि 'सिंघम' सारख्या सिनेमातून आंतरराष्ट्रीय मनावर गारूड करत आहे, हा अशोक सराफ यांच्यापेक्षा आपलाच वाटणारा अभिमान मोठा आहे.

ग्रंथपान

मी बहुरूपी
अशोक सराफ

तेच या आत्मचरित्रात आले आहे.

आपल्या अभिनयाविषयी सांगतानाच त्यांनी ज्यांच्याशी संबंध आला अशा सर्वांच्या गुणांचे कौतुक केले आहे. आपल्या कौटुंबिक जीवनाविषयीदेखील मन मोकळे केले आहे. या सगळ्यातून आपल्याला केवळ एका कलावंताचे दर्शन होते, इतके मर्यादित हे आत्मचरित्र नाही. एक माणूस म्हणूनही ज्याने स्वतःला पारखून पाहिलेले आहे, त्याचेही दर्शन यात होते.

इथे कौतुक करायला हवे ते शब्दांकन करणाऱ्या मीना कर्णिक यांचे. त्यांनी अशोक सराफ यांच्यातील कलावंत आणि माणूस यांचा शोध घेत संपूर्ण कालखंडाचा संक्षिप्त इतिहास वाचकांच्या हाती सोपवलेला आहे. तो वाचताना एक प्रसन्न संवादी अनुभव आपली सतत सोबत करत असतो. इतके निखळ, नितळ शब्दांकन जमायला तशीच प्रतिभाही असावी लागते, ती त्यांच्यावर प्रसन्न आहे.

राजदत्त यांची प्रस्तावना म्हणजे एका चिकित्सक दिग्दर्शकाच्या नजरेतून एका कलावंताचा साकारलेला कॅलिडोस्कोप म्हणावा लागेल. अशोक सराफ यांची विनम्र भावना त्यांच्या मनोगतातून व्यक्त झालेली आहे. आत रंगीत फोटो आहेत, मांडणी तर नजर लागावी अशीच आहे. शीर्षक आणि मुखपृष्ठ परस्परपंथाच्या गळ्यातील तार्ईत असावेत इतके परस्परपूरक आहेत. त्यासाठी नीतिन चिटणीस, नूतन आसगावकर यांचे मनापासून कौतुक!

मूल्य ६०० रुपये सवलतीत ३६० रुपये

दर्यावर्दी जीवनध्येय आणि यशस्विता

“खुल्या सागरात शिप टू शिप ऑईल ट्रान्स्फर करण्यासाठी जहाज हाताळण्याचा नीट अनुभव लागतो. अन्यथा दोन्ही जहाजं एकमेकांवर आपटून पाणी प्रदूषित होऊ शकतं. इंधन भरण्यासाठी दोन जहाजं एकमेकांजवळ आणली जातात तेव्हा क्षणाक्षणाला जहाजाभोवतीचा पाण्याचा दाब लक्षात घेतला जातो, आणि त्याचाच वापर करून दोन्ही जहाजं अलगदपणे एकमेकांना बांधतात.”

वर आकाश आणि सभोवती फक्त पाणीच पाणी, या पोकळीत आधार आहे तो जहाजाचा; पाण्याने अंगाखांद्यावर घेतलेल्या, नजर रोखलेली ती आपल्या ईप्सितावर आणि जबाबदारी संपूर्ण जहाजाची, ते सुखरूप पोहोचवण्याची, सांभाळण्याची; धैर्य धाडस, जिद्द, प्रचंड पराकाष्ठा आणि निर्णयातला संयमी ठामपणा, यांची सोबत; हे सगळे कथाकादंबरीमधून वाचताना दर्यावर्दी सिंदबाद आपली सतत सोबत करीत असतो. ते सारे अनुभवताना एक थिल, अचाट साहस आपल्यावर गारुड करीत राहते. परंतु जे प्रत्यक्ष याच जहाजप्रवाहात आपले आयुष्य जोडून घेतात, त्यांच्या अनुभवांची तुलना कशाशीही होऊ शकत नाही, म्हणजेच रात्रंदिन आम्हा युद्धाचा प्रसंग! जहाजावरचे आयुष्य अशा प्रसंगाचे साक्षीदार असतेच. कसे ते सांगत आहेत कॅप्टन सचिन गोगटे.

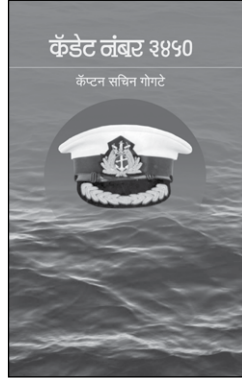
कॅप्टन सचिन गोगटे यांचा जहाजावरील कालखंड आहे तब्बल त्रेचाळीस वर्षांचा. सातासमुद्राला गवसणी घालणारा हा कालखंड आहे. अखेव्हे जग समुद्रमार्गाने जोडलेले आहे. त्या सगळ्या जगातील देशांना म्हणजे एकशे वीस देशांना आपल्या पायधुळीने पावन करणारे ते कॅप्टन आहेत. या देशातील प्रत्येक बंदराला त्यांच्या जहाजाचा नांगर आपले सामर्थ्य दाखवून आलेला आहे. एक नव्हे दोन नव्हे तब्बल दोनशे बहात्तर बंदरे! हा प्रवास नुसत्या प्रवासाचा नाही, तो आहे मालवाहतूक करणाऱ्या जहाजाचा, मर्चंट नेव्हीचा. त्यावर असलेल्या जबाबदार चारित्र्यसंपन्न आणि स्वतःच्या कर्तृत्वावर ठाम विश्वास असलेल्या कॅप्टनचा. हे कॅप्टन आहेत सचिन गोगटे. त्यांच्या कॅडेशिपचा क्रमांक आहे ३४५० आणि कॅप्टनचा क्रमांक आहे ४८२२. इंडियन मर्चंट नेव्हीचे प्रशिक्षण १९२७ पासून सुरू झाले. तेव्हापासून बॅचला आलेल्या कॅडेटना क्रमांक देण्यात घेतो प्रत्येक बॅचला वेगळा क्रमांक न देता सलग क्रमांक भारतीय कॅप्टनचाही असाच क्रमांक असतो. जो अभिमान, दर्जा आणि जबाबदारी यांची सतत जाणीव देत राहतो, अशी माहिती इथे दिलेली आहे.

कॅडेट नंबर ३४५० ही दर्यावर्दी जीवनाची यशस्वी अशी गाथा आहे. ध्येयाने निवडलेले क्षेत्र, आणि त्यासाठी लागणारी कसोटी यांचे नेमक्या शब्दांत केलेले वर्णन म्हणजे ही गाथा. जगभराचे आलेले अनुभव तपशीलवार नोंद केले असते तर काही खंडांमध्ये या गाथेचा विस्तार झाला असता, इतका अनुभवसंपन्न हा प्रवास आहे. खूप तपशिलात न

ग्रंथपान

कॅडेट नंबर ३४५०
कॅप्टन सचिन गोगटे

आहेत. व्यापारी जहाजासंबंधी मूलभूत माहिती असावी म्हणून त्याचे भाग, अधिकारी व कर्मचारी, पारिभाषिक शब्द/संज्ञा/संकल्पना यांची सूची वाचकांच्या सोयीसाठी शेवटी जोडलेली आहे.

कॅप्टन सचिन गोगटे यांनी डेक कॅडेट म्हणून कारकिर्दीला सुरुवात केली. कॅप्टन, सुपरिटेडेंड, इ नॅव्हिगेशन ऑपरेशन्स ऑडिटर, इन्व्हेस्टिगटर, ट्रेनर अशा विविध पदांवर आपले कौशल्य आणि ज्ञानाच्या जोरावर अधिराज्य गाजवलेले आहे. परंतु या सगळ्यांचे भांडवल केलेले नाही. हे यश त्यांच्या ध्येयाचे आणि जिद्दीचे आहे. ही जिद्द जीवघेणा अपघात झाल्यानंतरही कायम आहे. असा विरळ परंतु वैशिष्ट्यपूर्ण आयुष्यपट वाचताना आपण समृद्ध होत जातो.

पूर्णा धर्माधिकारी, मीना सचिन गोगटे आणि ईशान सचिन गोगटे यांनी कॅ. सचिन गोगटेविषयी आपले मनोगत व्यक्त केले आहे, त्यांचा यात समावेश आहे. सतीश भावसार यांनी मुखपृष्ठाची कल्पना सुंदरपणे साकारलेली आहे.

मूल्य ४०० रुपये सवलतीत २४० रुपये

जागरूक हितैषीने मांडलेला पंचनामा

“वानखेडे स्टेडियम निर्माण झाल्यानंतर आणि तिथे आंतरराष्ट्रीय सामन्यांचं आयोजन सुरु झाल्यावर संघटनेत हळूहळू पैशांची उलाढाल वाढली. भारतीय संघ १९८३ मध्ये विश्वचषक जिंकला तेव्हा बोर्डाकडे एक लाख रुपये नव्हते. आज प्रत्येक राज्य संघटनेला वर्षाला सुमारे चाळीस कोटी रुपयाचा निधी बोर्डाकडून मिळतो. यातला घसघशीत हिस्सा मुंबई क्रिकेट असोसिएशनच्या वाट्याला येतो.”

क्रिकेटविषयीचे आपले वेड जगजाहीर आहे. मॅच म्हटली की सुटी टाकून हे चाहते स्टेडियमवर गर्दी करीत. टीव्ही आल्यापासून त्याच्यासमोर बसून आनंद लुटण्याची संधी उपलब्ध झाली तरीही स्टेडियम प्रत्यक्ष हजर राहून मॅच पाहण्यातला आनंद काही औरच. तशी मंडळी आजही स्टेडियमवर गर्दी करतातच. आपण पाहतो तो खेळ. खेळाडूचा खेळ. परंतु या खेळाच्या मागे असणारे जे बोर्ड असते, त्याची आपल्याला फारशी कल्पना नसते. त्यातून तिथे चालणाऱ्या खेळाविषयी तर नाहीच नाही. तिथे चालणारा खेळ पाहिला तर तो स्टेडियमच्या प्रत्येक स्टँडवरून वेगळा दिसतो तसा आहे. त्यातला सगळ्यात महत्त्वाचा खेळ आहे तो तिकीटाचा खेळ पाहण्यासाठी आपण तिकीट खरेदी करतो. त्यावेळी स्टेडियमची आसनक्षमता किती आहे, त्या आसनक्षमतेइतकीच तिकीटे छापली गेली आहेत का? छापलेली

सगळी तिकीटे विकली गेली आहेत का? उरलेल्या तिकीटांचे, न विकल्या गेलेल्या, काय केले जाते. खास पाहुण्यांसाठी सन्मानिक असतात की तिकीटे? सन्मानिका असतील तर त्या किती? त्यांचा लाभ घेणारे कोण असतात. त्यांचाही हिशोब कसा ठेवला जातो. याविषयी ऑडिट होते का?

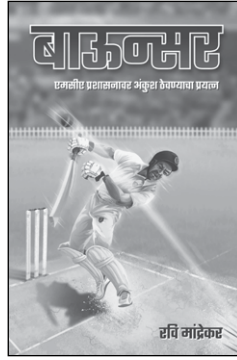
क्रिकेटचा सामना सुरु असतो तेव्हाही जाहिराती दिसतात, त्यांचे कंत्राट कसे दिले जाते. अलीकडील काळात क्रिकेटचे सामने दिवस-रात्री असे खेळवले जातात. त्यासाठी दिव्यांची उत्तम सोय करावी लागते. स्टेडियमची दुरुस्ती असते, नवनवीन सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात. त्याचा आपण आनंद घेतो, पण त्यामागचा व्यवहार माहीत नसतो. अगदी खेळपट्टी फिरकीला अनुकूल आहे की जलदगतीला, की डेड आहे, हा प्रश्न आपल्या संघाच्या जयापराजयाच्या निमित्ताने समोर येतो. परंतु तिच्यासाठी वापरली जाणारी माती कोणत्या दर्जाची असते, हे आपल्याला माहीत असण्याचे कारण नसते.

मग पुढचा मुद्दा येतो बोर्ड आणि त्याच्या सभा, निवडणुका, त्याच्यापासून एक सामान्य क्रीडारसिक कित्येक मैल दूर असतो. कधीतरी वर्तमानपत्रात येते तेव्हा कळते, कुणी परिचित राजकारणी त्यांच्या अध्यक्षपदावर विराजमान झालेला आहे. त्यातून अनाहूत प्रश्न येतो, खेळाच्या बोर्डावर खेळाडू असायला हवा, राजकारणी कसा? क्रिकेट बोर्ड आणि त्याभोवतीचा खेळ ही एक गुहा आहे. या गुहेत वावरणारे किती धूर्त आणि चलाख आहेत, ते गुहेबाहेर असणाऱ्यांना कळण्याचे कारण नाही. गुहेतूनच त्याच्यातला कुणी बाहेर आला अथवा हिंमत करून बाहेरचा आत शिरकाव करून अंतरंग पाहू शकला आणि त्याने जाहीरपणे आतल्या अंधाराचे वर्णन केले तर आपल्याला किमानपक्षी काही अंदाज येऊ शकेल,

ग्रंथपान

बाऊन्सर
रवि मांद्रेकर

ती आव्हानात्मक जबाबदारी पार पाडली आहे रवि मांद्रेकर यांनी.

एमसीए म्हणजे मुंबई क्रिकेट संघटना (पूर्वीची क्रिकेट असोसिएशन). या संघटनेचा गेल्या तेहेतीस वर्षात जो गैरकारभार झाला, त्याचा इतिहास म्हणजे 'बाऊन्सर'. त्यात वर उल्लेख केलेले तिकीट, कंत्राट, दुरुस्त्या, खेळपट्टी, दिवे अशा अनेक स्तरावर जो प्रचंड आर्थिक गैरव्यवहार झाला, त्याचा लेखाजोखा आकडेवारीसह येथे मांडलेला आहे. त्यासाठी वेळोवेळी झालेल्या सभामधून त्यावर प्रश्न उपस्थित केले, समित्या नेमण्यास भाग पाडले आणि शेवटी न्यायालयीन लढायाही पार पाडल्या. अगदी सुप्रीम कोटापर्यंत. ज्यांच्यावर विश्वास ठेवावा, असे लेखतपासणीसही खोलात गेलेले नाहीत समितीचे अध्यक्ष बोर्डाला सामील झाले. अनेकदा मा. न्यायालयांच्या आदेशाचा भंग करणारे पदाधिकारी आणि न्यायाधीश निघाले. त्या सगळ्यांचा इयंभूत तपशील नामनिर्देशांसह यात दिलेला आहे.

एमसीएच्या अध्यक्षपदी अनेक राजकारणी मंडळी विराजमान झालेले आहेत. त्यांचा मात्र संघटनेला फायदाच झालेला आहे. उत्तम खेळाडू, उत्तम प्रशासक असतोच असे नाही. त्याउलट राजकारणी अध्यक्ष प्राप्त आणि अशक्य ते शक्य करणे यात यशस्वी होतात, हे इथे नोंद घेण्यासारखे आहे.

'बाऊन्सर' या पुस्तकाचे लेखक आहेत रवि मांद्रेकर. व्यवसायाने स्ट्रक्चरल इंजिनियर आहेत. अनेक मोठ्या उद्योगसमुहासोबत पाचशेहून अधिक प्रकल्पांवर त्यांनी काम केलेले आहे. 'अ' श्रेणी क्रिकेट खेळाडू आणि मुंबई क्रिकेट असोसिएशनच्या कार्यकारिणीचे सदस्य आहेत. क्रिकेटसारखा खेळ आणि संघटनेला जी उतरती कळा लागली, त्यांच्या गैरकारभारामुळे, त्यावर सातत्याने आवाज उठवण्याचे आव्हान मांद्रेकर यांनी वेळोवेळी स्वीकारले, त्यासाठी सर्व प्रकारची तयारी ठेवली. हे सगळे केले ते कर्तव्यभावनेने. कुणावर द्वेष वा आकस असे त्याचे स्वरूप नव्हते. आपले म्हणणे निर्भीडपणे त्यांनी मांडलेले आहे. त्यासाठी आवश्यक असणारे तक्ते, फोटो दिलेले आहेत. एकूण मांडणी प्रकरणनिहाय असून त्याला शीर्षक, उपशीर्षक अशी जोड आहे. अर्थातच अशा लढाऊ कार्यकर्त्याला बाजूला करण्याचे कारस्थान होते, तेही प्रयत्न मांद्रेकरांच्या वाट्याला आले आहेत. तरीही ते डगमगले नाहीत वा आपल्या कर्तव्यापासून परावृत्त झाले नाहीत. गैरव्यवहार म्हटला की त्यात आकडेवारीला पर्याय नसतो. तरीही मांद्रेकर यांनी आपली लेखनरसिकता जपलेली आहे. 'चुरशीच्या राजकारणात एकमेकांच्या पाठीत खंजीर खुपसणे, प्रसंगी आपल्याच गटातल्या सहकाऱ्याचा पत्ता कट करणे हे इथे नेहमीच घडत आले आहे' यासारखी सहजसुंदर वाक्ये यात आलेली आहेत. एमसीए समजून घेण्यासाठी हे पुस्तक उपयुक्त ठरेल.

अस्मा मांद्रेकर यांनी मुखपृष्ठ व अंतर्गत सजावट सुरेख केली आहे.

मूल्य ४०० रुपये सवलतीत २४० रुपये